

**COMMENTAAR EN OPMERKINGEN BIJ
DE ONTWERPEN VAN AANPASSING VAN
DE STAATSBEGROTING VOOR HET
BEGROTINGSJAAR 2009**

Verslag goedgekeurd in de algemene
vergadering van het Rekenhof van
22 april 2009

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
DEEL I – Algemene toelichting	5
1 Algemene evolutie van de begroting	6
2 Macro-economische parameters	6
3 Overgang van het begrotings- naar het vorderingensaldo	6
4 Het relanceplan	7
5 Het stabiliteitsprogramma	8
DEEL II – Ontwerp van rijksmiddelenbegroting	9
1 Algemene evolutie van de ontvangsten	10
2 Fiscale ontvangsten	10
3 Niet-fiscale ontvangsten	10
4 Financiering van de gemeenschappen en gewesten	11
5 Toewijzing van een deel van de opbrengst van de belasting over de toegevoegde waarde (btw) aan andere begunstigden	11
6 Niet-publicatie van de koninklijke besluiten waarin de bijzondere financieringswet voorziet	13
7 Verantwoording van de artikelen 5 tot 9 van het ontwerp van aanpassing van de rijksmiddelenbegroting	14
DEEL III – Ontwerp van algemene uitgavenbegroting	15
Hoofdstuk I – Algemeenheden	16
1 Algemene evolutie van de uitgaven	16
2 Overdracht van kredieten en herverdeling van basisallocaties die leiden tot de wijziging van bedragen in diverse programma's	16
Hoofdstuk II – Secties van de algemene uitgavenbegroting	22
Sectie 01 – Dotaties	22
Sectie 02 – FOD Kanselarij van de Eerste Minister	23
Sectie 03 – FOD Budget en Beheerscontrole	24
Sectie 04 – FOD Personeel en Organisatie	26
Sectie 13 – FOD Binnenlandse Zaken	27
Sectie 14 – FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking	29
Sectie 16 – Ministerie van Landsverdediging	31
Sectie 18 – FOD Financiën	33
Sectie 19 – Regie der Gebouwen	34
Sectie 25 – FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu	36
Sectie 32 – FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie	38
Sectie 44 – POD Maatschappelijke integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie	40
Sectie 46 – POD Wetenschapsbeleid	42
Sectie 51 – Rijksschuld	43

Hoofdstuk III – Terugbetalings- en toewijzingsfondsen.....	44
DEEL IV – Sociale Zekerheid	46
1 Evolutie van het resultaat van de stelsels van globaal beheer	47
2 Ontvangsten.....	47
3 Uitgaven	48

Inleiding

Krachtens de bepalingen van artikel 54 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat deelt het Rekenhof de Kamer van Volksvertegenwoordigers in het kader van zijn informatieopdracht inzake begrotingsaangelegenheden zijn commentaar en opmerkingen mede waartoe het onderzoek van de ontwerpen tot aanpassing van de begroting van de Staat voor het begrotingsjaar 2009 aanleiding geeft¹.

---

¹ Parl. St. Kamer, DOC 52-1923/001 (algemene toelichting), DOC 52-1924/001 (rijksmiddelenbegroting), Parl. St. Kamer DOC 1925/001 en 1925/002 (algemene uitgavenbegroting).

DEEL I – ALGEMENE TOELICHTING

1 Algemene evolutie van de begroting

De aangepaste begroting voorziet een vorderingensaldo van -3,4 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP) voor de gezamenlijke overheid. In de initiële begroting was een evenwicht vooropgesteld. Deze negatieve evolutie is hoofdzakelijk het gevolg van een aanpassing van de macro-economische parameters ingevolge de financiële en economische crisis, die resulteert in minder fiscale en parafiscale ontvangsten, en van de weerslag van het relanceplan.

Het vorderingensaldo van de federale overheid evolueert van -0,6 % van het BBP in de initiële begroting naar -2,4 % van het BBP in de aangepaste begroting. De vorderingensaldi van de sectoren sociale zekerheid, gemeenschappen en gewesten en lokale overheden dalen respectievelijk tot -0,4 % (van +0,2 %), -0,3 % (van +0,2 %) en -0,2 % (van +0,2 %).

De tegen eind 2009 vooropgestelde schuldgraad van de gezamenlijke overheid stijgt van 83,7 % van het BBP (raming in de initiële begroting) tot 92,1 %, dit als gevolg van de financiering van de maatregelen ter ondersteuning van de financiële sector en van het verwachte begrotingstekort.

2 Macro-economische parameters

De in de begroting gehanteerde macro-economische parameters zijn gebaseerd op de economische begroting van 29 januari 2009 opgesteld door het Federaal Planbureau in opdracht van het Instituut voor de Nationale Rekeningen en een bijwerking hiervan opgesteld op 11 februari 2009.

De gedetailleerde ramingen van de ontvangsten en uitgaven werden opgesteld op basis van de eerste economische begroting van 29 januari 2009, maar voor de bepaling van het vorderingensaldo van de gezamenlijke overheid werd rekening gehouden met de actualisering van 11 februari 2009 door een negatieve "conjunctuurcorrectie" van -0,1 % toe te passen als compensatie voor de lager geraamde groei in de tweede economische begroting (-1,9 % van het BBP in plaats van -1,7 % van het BBP).

Het Rekenhof wijst er op dat deze werkwijze resulteert in een weinig precieze raming van het gezamenlijk vorderingensaldo en van de verdeling ervan tussen de verschillende overheden. Bovendien is er een geruime tijd verlopen tussen de opmaak van de economische begroting en het begrotingsconclaaf enerzijds en de indiening van de aangepaste begroting in het parlement, waardoor het mogelijk was geweest om de gevolgen van deze aangepaste macro-economische ramingen verder te ventileren over de verschillende vorderingensaldi en ontvangsten- en uitgavencategorieën.

3 Overgang van het begrotings- naar het vorderingensaldo

Het Rekenhof had in zijn commentaar bij de initiële begroting² gewezen op het gebrek aan verantwoording bij de post "andere correcties (+652 miljoen euro)" die blijkens de algemene toelichting zouden bestaan uit ontvangsten die de overheid zou verkrijgen uit de

---

² Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 7.

verschillende operaties ter ondersteuning van de financiële sector (intresten op toegestane leningen, dividenden,...). Het constateert dat in de aangepaste begroting niet langer wordt rekening gehouden met deze ontvangsten en dat deze ESR-correctie tot nul is teruggebracht.

Een tweede belangrijke wijziging betreft de vermindering van de (positieve) ESR-correctie voor de stortingen vanwege de Nationale Bank van België die werd teruggebracht van 340 miljoen euro in de initiële begroting naar 7 miljoen euro in de aangepaste begroting. Deze correctie dient samen te worden gelezen met de ontvangsten die in de rijksmiddelenbegroting zijn ingeschreven (artikel 34.00.01 – Aandeel van de Staat in het resultaat van de Nationale Bank van België). Deze ontvangsten stijgen van 267 miljoen euro in de initiële begroting tot 443 miljoen euro in de aangepaste begroting.

Het Rekenhof wijst er tenslotte op dat de evolutie van de post "verschillen in boekingsmoment – andere correcties" het gevolg is van de aanzuivering van de debetpositie van de orderekening van de thesaurie in verband met de tegemoetkoming aan gehandicapten³. Deze correctie ten belope van 60,5 miljoen euro, die niet wordt vermeld in de begeleidende tekst in de algemene toelichting maar wel begrepen is in de tabel⁴ vermelde bedragen, neutraliseert de uitgaven die dienaangaande zijn ingeschreven in de primaire uitgaven en overeenkomstig de ESR-regelgeving ten laste vallen van een vroeger begrotingsjaar.

4 Het relanceplan

De aangepaste begroting bevat tal van maatregelen ter stimulering van de economie. Het betreft zowel maatregelen ter ondersteuning van de ondernemingen als ter bevordering van de koopkracht. De kostprijs van het relanceplan wordt in de algemene toelichting geraamd op ruim 2 miljard euro voor het jaar 2009. Nagenoeg twee derde hiervan wordt gevormd door lagere fiscale ontvangsten. Daarnaast is er een weerslag op de primaire uitgaven en op de sociale zekerheid.

Het Rekenhof heeft geen gedetailleerde informatie in verband met de berekeningswijze van de kostprijs van de verschillende maatregelen kunnen bekomen. Voorts wordt geconstateerd dat de in de algemene toelichting⁵ vermelde bedragen voor sommige maatregelen niet volledig overeenstemmen met het relanceplan⁶. Daarbij kan worden opgemerkt dat de ramingen⁷ met betrekking tot de tijdelijke werkloosheid opgenomen in de samenvattende tabel achterhaald zijn⁸ en dat elders in dit document meer recente (geactualiseerde) cijfers gebruikt zijn. Deze meer recente ramingen⁹, die rekening houden

---

³ Orderekening 87.02.06.15 – Tegemoetkoming aan Gehandicapten.

⁴ Algemene toelichting, tabel p. 42.

⁵ Algemene toelichting, p. 48-59, p. 117-119 en p. 202-203.

⁶ Dit is onder meer het geval voor de weerslag van de maatregelen inzake tijdelijke werkloosheid en herstructureringen, de betalingsfaciliteiten aan ondernemingen inzake fiscaliteit en sociale zekerheid en de lastenverlagingen.

⁷ Algemene toelichting, p. 59.

⁸ Deze ramingen dateren van bij de opmaak van het relanceplan (december 2008).

⁹ Deze ramingen dateren van begin februari 2009. De geraamde budgettaire weerslag van de maatregelen inzake tijdelijke werkloosheid is toegenomen van 100 miljoen euro (raming december 2008) tot 152 miljoen euro (raming februari 2009).

met de verslechterde economische situatie, werden ook gebruikt voor de raming van het vorderingensaldo van de sociale zekerheid¹⁰.

In verband met de beoogde snellere betaling van facturen, waarvan de kostprijs geraamd wordt op 267 miljoen euro, is het onduidelijk lastens welke begrotingssecties en -programma's deze inspanning zal geschieden.

5 Het stabiliteitsprogramma 2009-2013

De aangepaste begroting is in overeenstemming met het nieuwe stabiliteitsprogramma (2009-2013) dat de regering recent goedkeurde¹¹. Daarbij worden de doelstellingen van het vorige stabiliteitsprogramma (2008-2011)¹² verlaten en wordt, rekening houdende met de economische toestand, gedurende meerdere jaren een tekort aanvaard. Bij de opstelling van de begroting voor het jaar 2010 zal een meerjarenprogramma worden uitgewerkt ter voorbereiding van een geleidelijke terugkeer naar een begrotingsevenwicht, bij voorkeur vanaf 2013 en ten laatste in 2015 in functie van de groeivoorzichten voor die jaren.

---

¹⁰ Zie ook deel IV, in fine.

¹¹ Ministerraad van 3 april 2009.

¹² Het stabiliteitsprogramma voor de periode 2008-2011 ging uit van een begrotingsevenwicht in 2008 en een geleidelijke verbetering van het vorderingensaldo tot 1 % van het BBP in 2011.

DEEL II – ONTWERP VAN RIJKSMIDDELENBEGROTING

1 Algemene evolutie van de ontvangsten

De totale ontvangsten dalen van 104.503,9 miljoen euro in de initiële begroting tot 96.057,2 miljoen euro in de aangepaste begroting (-8,1 %). Het gedeelte van deze ontvangsten dat wordt gestort in de rijksmiddelenbegroting daalt van 48.195,3 miljoen euro naar 41.850,7 miljoen euro (-13,2 %). De geraamde daling van de afdrachten (aan de Europese Unie, gemeenschappen en gewesten, sociale zekerheid,...) blijft beperkt tot 3,7 %.

2 Fiscale ontvangsten

2.1 Raming van de fiscale ontvangsten

De geraamde fiscale ontvangsten werden herzien op basis van de economische begroting meegedeeld door het Federaal Planbureau op 29 januari 2009 en rekening houdend met de sindsdien genomen maatregelen. Hoewel daarna een nieuwe economische begroting werd opgesteld, werden de geraamde fiscale ontvangsten niet meer herzien (cf. Deel I – Algemene toelichting).

Ten opzichte van de initiële begroting dalen de geraamde fiscale ontvangsten met 8,6 %, namelijk van 99.533,9 miljoen euro tot 90.977,1 miljoen euro. Ten opzichte van de realisaties van het jaar 2008 betekent dit een achteruitgang met 2,8 %. Naast de verslechtering van de groeivoorzichten hebben ook de maatregelen uit het relanceplan een directe weerslag. De minderontvangsten voor wat betreft de fiscale ontvangsten van dit herstelplan worden geraamd op 1.259,9 miljoen euro.

2.2 Roerende voorheffing op dividenden

De roerende voorheffing op dividenden werd berekend op basis van de herziene macro-economische indicatoren. Volgens de nieuwe berekening dalen ze van 1.610,2 miljoen euro in 2008 naar 1.463,3 miljoen euro (-9,1 %). Gelet op de schrapping van de dividenden door een aantal grote financiële instellingen is het onzeker of deze vooropgestelde raming zal kunnen worden gehaald. In de mate dat reeds voldoende informatie aangaande de dividendpolitiek van de ondernemingen beschikbaar is, zou eventueel kunnen worden overwogen om deze berekeningswijze in de toekomst verder te verfijnen door tevens rekening te houden met de reeds gekende reële gegevens.

3 Niet-fiscale ontvangsten

De geraamde niet-fiscale ontvangsten van de federale overheid nemen toe van 4.970 miljoen euro naar 5.080,1 miljoen euro. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van een herraming van de stortingen door de Nationale Bank van België¹³.

De geraamde opbrengsten uit de vergoedingen voor de staatswaarborg voor interbancaire leningen dalen van 500 miljoen euro naar 228 miljoen euro. De algemene toelichting noch

---

¹³ Cf. Deel I – punt 3.

de rijksmiddelenbegroting bevatten verdere informatie over deze raming en over een verdeling over de betrokken financiële instellingen.

4 Financiering van de gemeenschappen en de gewesten

In vergelijking met de initiële begroting 2009 vermindert de herberekening van het gedeelte van de belastingen dat verschuldigd is aan de gemeenschappen en aan de gewesten de te storten bedragen met 1.651 miljoen euro in 2009.

Die belastinggedeelten werden vastgesteld op basis van de parameters van de economische begroting van 29 januari 2009. Het aan de gefedereerde entiteiten toe te kennen bedrag ligt 143 miljoen euro hoger dan het bedrag dat het resultaat zou zijn geweest als rekening was gehouden met de actualisering van de economische begroting, uitgevoerd op 11 februari 2009 (jaarlijkse schommeling van de index van de consumptieprijzen van 0,7 % in plaats van 1 % en groei van -1,9 % in plaats van -1,7 %). De bedragen voor 2009 zullen definitief worden vastgesteld in 2010.

5 Toewijzing van een deel van de opbrengst van de belasting over de toegevoegde waarde (btw) aan andere begunstigden

Op de btw-opbrengst worden bedragen ingehouden ten voordele van diverse begunstigden. Die inhoudingen overschrijden echter de in 2009 verwachte btw-opbrengst en de Staat kent meer btw-ontvangsten toe dan er zullen worden geïnd. In de aangepaste algemene toelichting vermeldt de tabel VI c Rijksmiddelenontvangsten een bedrag van -1.345,4 miljoen euro bij de btw-ontvangsten¹⁴.

Die toestand is het gevolg van de onderstaande overdrachten:

- De Europese Unie wordt gefinancierd door diverse bijdragen van de lidstaten¹⁵, waaronder een bijdrage die wordt ingehouden op de btw en die voor België meer dan 461 miljoen euro zal bedragen voor 2009.
- Sinds 2006 wordt werk gemaakt van de overdracht van de fiscale vorderingen inzake btw¹⁶. Die inhouding wordt geraamd op 24,2 miljoen euro in 2009.
- In uitvoering van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten wordt een geïndexeerd bedrag, gekoppeld aan 91 % van de reële groei van het bruto nationaal inkomen en deels gekoppeld aan de demografische evolutie, ingehouden op de netto btw-ontvangsten ten gunste van de gemeenschappen. Zoals blijkt uit de onderstaande tabel, beliep die overdracht in 2000 nagenoeg 9,2 miljard euro, wat in 2008 al opgelopen was tot 13,2 miljard euro en in 2009 weer iets zou afnemen tot 13 miljard euro.

---

¹⁴ Parl. St. Kamer, DOC 52-1923/001, p. 130.

¹⁵ Beslissing van de Raad van 29 september 2000 met betrekking tot het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen.

¹⁶ Artikel 24 van de programmawet van 20 juli 2006 tot wijziging van artikel 43 van de programmawet van 11 juli 2005 voegt de fiscale vorderingen inzake btw toe aan het mechanisme van de effectisering van de fiscale vorderingen van de Staat.

- In uitvoering van de artikelen 66 tot 67quater van de programmawet van 2 januari 2001¹⁷ wordt een deel van de btw-opbrengst bestemd voor de alternatieve financiering van de sociale zekerheid. In 2001 ging het om een bedrag van 3,6 miljard euro en volgens de ramingen zou het in 2009 om 11,1 miljard euro gaan¹⁸. Dit bedrag van 11,1 miljard euro bevat het zuivere btw-saldo 2008¹⁹ ten belope van 781,2 miljoen euro, dat verdeeld is tussen de RSZ en de RSVZ. Dat laatste bedrag zou 690,3 miljoen euro²⁰ moeten bedragen en is dus 90,9 miljoen euro te hoog geraamd.
- Er worden op de btw-opbrengst ook bedragen ingehouden in het kader van de alternatieve financiering van de politiezones²¹. Het betreft enerzijds de financiering van de toelagen die de politiezones ontvangen ter compensatie van de kosten die voortvloeien uit de toepassing van diverse socialezekerheidsregels op overgehevelde rijkswachters en militairen. Die financiering wordt geraamd op 95,7 miljoen euro²² zoals voor het jaar 2008, maar zou volgens de gegevens van de RSZ-PPO 99,4 miljoen euro moeten bedragen. Bij dat verschil van 3,7 miljoen euro komt nog eens 1,7 miljoen euro aan achterstallen van 2008. De toewijzing is dus 5,4 miljoen euro te laag geraamd. Anderzijds omvat de alternatieve financiering ook de financiering van de werkgeversbijdrage, die naast de persoonlijke bijdrage verschuldigd is op de wedden van de leden van de politiediensten en die geraamd wordt op 103,3 miljoen euro.
- Sinds 2005 gaat een deel van de btw naar de CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas)²³. Dat bedrag is geraamd op 11,6 miljoen euro voor 2009.

¹⁷ En artikel 116 van de programmawet van 27 december 2006 voor de financiering van het Asbestfonds (10 miljoen euro).

¹⁸ Artikel 116, tot wijziging van artikel 66, § 13, van de programmawet van 2 januari 2001. Dat bedrag wordt vastgesteld onafhankelijk van de inhouding van 1 miljard euro op de bedrijfsvoorheffing, in plaats van op de btw, zoals bepaald in de programmawet van 22 december 2008

¹⁹ Cf. tabel V b van de aangepaste algemene toelichting, Parl. St. Kamer, DOC 52-1923/001, p. 125 en de verantwoording van tabel 3 van de algemene uitgavenbegroting.

²⁰ Dat bedrag van 690,3 miljoen euro is als volgt samengesteld:
Toegekend bedrag voor 2007 dat nog niet betaald was op 29 maart 2009: 35,4 miljoen euro.
Toegekend bedrag voor 2008 dat nog niet betaald was op 29 maart 2009: 383,2 miljoen euro.
Bedrag dat in 2008 is betaald bovenop de inhoudingen tot stijving van art. 66.37: 271,7 miljoen euro.

²¹ Artikelen 190 en 191 van de programmawet van 24 december 2002.

²² Aangepaste algemene toelichting, Parl. St. Kamer, DOC 52-1923/001 p. 125. In de tabel V b – Afgestane, toegekende en toegewezen ontvangsten, Sociale zekerheid, Overige sectoren, RSZ-PPO – Zuivere btw, zijn de ingeschreven bedragen (100,7 miljoen euro voor 2008 en 136,6 miljoen euro voor 2009) uit te splitsen op volgende wijze:

(in miljoen euro)	2008	2009
Alternatieve financiering sociale zekerheid	5,0	40,9
Alternatieve financiering politiezones	95,7	95,7

²³ Artikel 21ter van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, ingevoegd door artikel 64 van de wet van 20 juli 2005 houdende diverse bepalingen.

- In uitvoering van de artikelen 57 tot 59 van de programmawet van 22 december 2008 is een toewijzingsfonds²⁴ geopend om aan de nv APETRA²⁵ alle btw-ontvangsten terug te betalen die voortvloeien uit de betalingen door die firma (ook betalingen die in het verleden zijn gedaan). Voor 2009 is niet voorzien in een toewijzing aangezien het geplande protocol tussen de FOD Economie, APETRA en de FOD Financiën tot vaststelling van meer precieze regels voor de werking van het toewijzingsfonds er niet is gekomen.

De onderstaande tabel detailleert vanaf 1996 de evolutie van de netto btw-ontvangsten en van de inhoudingen²⁶ ten voordele van de diverse begunstigen.

Tabel - Evolutie van de netto btw-ontvangsten en van de afdrachten

	netto-ontvangsten	stijging in 1 jaar	in %	in miljoen euro									
				Europese Unie	Effectivering	Geneesenschappen	Sociale zekerheid	Geïntegreerde politie	CREG	APETRA	Totaal toegewezen btw	Blijft over voor RMB	resterend % voor de Staat
1996	14.274,7			1.014,9	0,0	8.578,4	2.153,8	0,0	0,0	0,0	11.747,1	2.527,7	17,7%
1997	14.912,8	638,1	4,5%	987,6	0,0	8.912,0	3.041,5	0,0	0,0	0,0	12.941,2	1.971,6	13,2%
1998	15.583,5	670,7	4,5%	962,2	0,0	8.960,1	3.116,2	0,0	0,0	0,0	13.038,5	2.545,0	16,3%
1999	16.773,3	1.189,8	7,6%	937,9	0,0	9.050,2	3.381,6	0,0	0,0	0,0	13.369,7	3.403,6	20,3%
2000	18.101,1	1.327,8	7,9%	1.011,5	0,0	9.203,7	3.851,7	0,0	0,0	0,0	14.066,8	4.034,3	22,3%
2001	17.940,2	-160,8	-0,9%	1.089,4	0,0	9.537,1	3.568,5	0,0	0,0	0,0	14.195,0	3.745,3	20,9%
2002	18.460,8	520,5	2,9%	826,3	0,0	9.938,5	4.490,6	43,1	0,0	0,0	15.298,5	3.162,3	17,1%
2003	18.754,0	293,2	1,6%	822,8	0,0	10.294,4	4.578,0	176,4	0,0	0,0	15.871,7	2.882,3	15,4%
2004	20.180,0	1.426,0	7,6%	566,5	0,0	10.607,8	7.833,8	180,3	0,0	0,0	19.188,3	991,7	4,9%
2005	21.334,5	1.154,4	5,7%	626,5	0,0	11.345,6	8.410,2	182,7	8,7	0,0	20.573,6	760,9	3,6%
2006	22.541,6	1.207,1	5,7%	445,8	35,0	11.847,4	9.072,0	185,7	12,1	0,0	21.598,1	943,5	4,2%
2007	23.764,1	1.222,5	5,4%	459,1	250,5	12.288,9	9.751,9	190,4	11,6	0,0	22.952,3	811,8	3,4%
2008	24.017,6	253,5	1,1%	461,3	50,5	13.205,2	10.076,9	197,4	11,6	0,0	24.002,9	14,7	0,1%
2009	23.491,3	-526,3	-2,2%	461,0	24,2	13.002,7	11.138,2	199,0	11,6	0,0	24.836,7	-1.345,4	-5,7%

6 Niet-publicatie van de koninklijke besluiten waarin de bijzondere financieringswet voorziet

De definitieve bedragen van de belastinggedeelten die voor 2008 verschuldigd zijn, liggen vast. Het is echter nog wachten op de publicatie van de koninklijke besluiten waarin is

²⁴ Artikel 66.86.

²⁵ Naamloze vennootschap van publiek recht met sociaal oogmerk Agence de Pétrole – Petroleum Agentschap.

²⁶ Voor de jaren 1996 tot 2008 is de tabel opgesteld op basis van de inhoudingen. Voor 2009 is de tabel opgesteld op basis van de geraamde ontvangsten, zoals uiteengezet in de algemene toelichting (Parl. St. Kamer, DOC 52-1923/001, p. 123 tot 125).

voorzien door de artikelen 7, § 2, 38, § 4, en 44, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten²⁷.

7 Verantwoording van de artikelen 5 tot 9 van het ontwerp van aanpassing van de rijksmiddelenbegroting

In die verantwoordingen gaat Punt 3 – Parameters over de aangepaste voorlopige twaalfden die de Staat in 2009 maandelijks zal storten aan de gemeenschappen en aan de gewesten²⁸. Het betreft echter voorlopig aangepaste maandelijks bedragen en geen voorlopige twaalfden.

---

²⁷ Hetzelfde geldt voor deze met betrekking tot de parameters van de voorgaande jaren en voor het koninklijk besluit in verband met de negatieve term die sedert 2003 definitief is vastgelegd; dit koninklijk besluit is bepaald in artikel 33bis, § 1, van deze bijzondere wet (cf. 165^e Boek van het Rekenhof, p. 124 en 125).

²⁸ Parl. St. Kamer, DOC. 52-1924/001, p. 59

DEEL III – ONTWERP VAN ALGEMENE UITGAVENBEGROTING

HOOFDSTUK I – ALGEMEENHEDEN

1 Algemene evolutie van de uitgaven

De primaire uitgaven²⁹ van de federale overheid stijgen met 0,9 % ten opzichte van de initiële begroting³⁰. De grootste stijging bevindt zich bij de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie als gevolg van de korting op de elektriciteitsfactuur ingeschreven in het relanceplan.

Het Rekenhof constateert dat de geraamde onderbenutting van kredieten (400 miljoen euro) ten opzichte van de initiële begroting ongewijzigd werd gelaten, hoewel het gebruik van de kredieten over het jaar 2008 inmiddels gekend is. De algemene toelichting en de algemene uitgavenbegroting bevatten geen elementen die toelaten de betrouwbaarheid van dit bedrag op precieze wijze te toetsen. Het Rekenhof wijst er op algemene wijze op dat de daling van de openstaande verplichtingen in de loop van 2008³¹ in principe een gunstige invloed heeft op de budgettaire ruimte. Omgekeerd zal de in het kader van het relanceplan nagestreefde snellere betaling van facturen (cf. Deel I – punt 4) deze budgettaire ruimte beperken.

Tengevolge van de daling van de rentevoeten dalen de geraamde rentelasten met 8,7 % ten opzichte van de initiële begroting³².

2 Overdracht van kredieten en herverdeling van basisallocaties die leiden tot de wijziging van bedragen in diverse programma's

Het Rekenhof constateert dat bij het opstellen van het ontwerp van aanpassing van de begroting 2009 geen rekening werd gehouden met de lijst van herverdelingen van basisallocaties, noch met de overdracht vanuit het provisioneel krediet ingeschreven in programma 03.41.1 – Provisionele kredieten, die in de loop van het eerste trimester 2009 zowel bij de vastleggingen als bij de vereffeningen het bedrag hebben gewijzigd van diverse programma's in diverse secties van de begroting. Daaruit volgt dat de effectief voor die programma's toegekende middelen niet overeenstemmen met de kredieten in de tabellen van het ontwerp van begrotingsaanpassing.

---

²⁹ Het betreft de uitgaven exclusief de rentelasten.

³⁰ Ze evolueren van 35.472,1 miljoen euro (kredieten minus de geraamde onderbenutting) naar 35.798,3 miljoen euro.

³¹ Het encours met betrekking tot de niet-gesplitste kredieten daalde van 1.523,9 miljoen euro op 31 december 2007 naar 648,7 miljoen euro op 31 december 2008.

³² Daling van 13.341,2 miljoen euro naar 12.174,6 miljoen euro (rentelasten op economische basis).

a Koninklijk besluit van 28 januari 2009

Het provisioneel krediet ingeschreven in programma 03.41.1 – Provisionele kredieten, van de algemene uitgavenbegroting³³ kan naargelang de behoeften door middel van een koninklijk besluit worden verdeeld over de adequate programma's van de verschillende departementen³⁴, na akkoord van de minister voor Begroting.

Een vastleggings- en vereffeningskrediet ten belope van 11,3 miljoen euro, afkomstig van het provisioneel krediet, is aldus door het koninklijk besluit van 28 januari 2009 verdeeld over verschillende begrotingssecties (cf. onderstaande tabel) om de uitgaven te dekken in verband met schadevergoedingen en gerechtskosten.

Het Rekenhof constateert dat op die manier een reeks basisallocaties werden gecreëerd³⁵ en dat er programma's werden gewijzigd, zowel bij de vastleggingen als bij de vereffeningen, zonder dat die wijzigingen zichtbaar zijn in het ontwerp van aangepaste begroting 2009.

Het Rekenhof herinnert er ook aan dat het in zijn commentaar bij de initiële begroting 2009³⁶ had opgemerkt dat afbreuk wordt gedaan aan de begrotingspecialiteit door de gerechtskosten en vergoedingen op te nemen³⁷ in het provisioneel krediet (voor een geraamd bedrag van 78,4 miljoen euro) in plaats van ze in te schrijven in de diverse begrotingssecties, en dat informatie over belangrijke dossiers niet meer terug te vinden is in de uitgavenbegroting, noch in de verantwoording. Het feit dat de bij koninklijk besluit van 18 januari 2009 doorgevoerde overdrachten niet in het ontwerp van aangepaste begroting 2009 zijn opgenomen, komt de transparantie van de begroting evenmin ten goede.

---

³³ Basisallocatie 41.10.01.00.01 – Provisioneel krediet bestemd tot het dekken van allerhande uitgaven voortvloeiend uit de loopbaanhervorming, de financiering van het Belgisch aandeel in de nieuwe NAVO-zetel, de uitvoering van het plan inzake startbanen bij de FOD's en het BIRB, de wijziging van het indexcijfer van de consumptieprijzen en andere diversen.

³⁴ Artikel 2.03.2 van de algemene uitgavenbegroting.

³⁵ De volgende basisallocaties werden gecreëerd: sectie 13 - 40.70.34.00.01, 54.60.34.00.10, 56.60.34.00.01 en 56.60.34.00.02, sectie 16 - 50.02.34.00.01, sectie 25 - 54.51.41.00.41, sectie 32 - 21.40.34.00.01 en sectie 33 - 31.01.34.00.01.

³⁶ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 26 en 27.

³⁷ Dat gebeurde voor het eerst in de begroting 2009.

Tabel – Toestand van de verschillende programma's (vastleggingskredieten) na de overdracht waarin het koninklijk besluit van 28 januari 2009 voorziet (in duizend euro)

Programma	Initieel bedrag 2009	Bedrag 2009 na overdracht	Aangepast bedrag ingeschreven in het ontwerp van begrotingsaanpassing 2009 ³⁸
12.40.0	61.858	62.008	62.817
13.40.7	354	514	354
13.54.6	12.137	12.145	12.152
13.56.6	566	942	566
16.50.0	1.871.055	1.871.806	1.884.712
18.40.0	314.862	315.878	373.822
19.55.2	702.947	706.047	728.260
23.40.4	Cf. punt c	Cf. punt c	Cf. punt c
25.54.0	8.011	10.290	8.103
25.54.5	113.415	113.429	113.815
25.59.0	17.856	18.813	18.091
32.21.4	5.008	5.017	5.119
33.21.0	31.909	31.934	31.988
46.61.5	220	432	220

Bron: Rekenhof

³⁸ Dat bedrag houdt enkel rekening met de kredieten die zijn ingeschreven in de initiële begroting 2009 en met de doorgevoerde wijzigingen in het ontwerp van aanpassing.

Tabel – Toestand van de verschillende programma's (vereffeningskredieten) na de overdracht waarin het koninklijk besluit van 28 januari 2009 voorziet (in duizend euro)

Programma	Initieel bedrag 2009	Bedrag 2009 na overdracht	Aangepast bedrag ingeschreven in het ontwerp van begrotingsaanpassing 2009³⁹
12.40.0	61.858	62.008	62.821
13.40.7	354	514	354
13.54.6	12.137	12.145	12.152
13.56.6	566	942	566
16.50.0	1.889.114	1.889.865	1.901.123
18.40.0	310.950	311.966	350.689
19.55.2	702.947	706.047	728.260
23.40.4	Cf. punt c	Cf. punt c	Cf. punt c
25.54.0	8.011	10.290	8.103
25.54.5	113.415	113.429	113.815
25.59.0	17.856	18.813	18.091
32.21.4	5.008	5.017	5.119
33.21.0	33.585	33.610	33.664
46.61.5	220	432	220

Bron: Rekenhof

b Wijzigingen als gevolg van herverdelingen tussen basisallocaties

Artikel 15 van de gecoördineerde wetten van 17 juli 1991 voorziet in een systeem voor de herverdeling van basisallocaties, maar beperkt de toepassing ervan tot herverdelingen binnen eenzelfde programma. Dat systeem is echter gewijzigd door de inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat. Artikel 52 van de nieuwe begrotingswet maakt een onderscheid tussen de herverdeling van vastleggingskredieten (enkel mogelijk binnen een programma) en de herverdeling van vereffeningskredieten (mogelijk binnen elk van de secties van de algemene uitgavenbegroting). Het Rekenhof constateert dat in het eerste trimester van 2009 een aantal herverdelingslijsten op die manier het bedrag hebben gewijzigd van programma's uit verschillende secties. Een overzicht van de desbetreffende programma's is in onderstaande tabel weergegeven.

³⁹ Dat bedrag houdt enkel rekening met de kredieten die zijn ingeschreven in de initiële begroting 2009 en met de doorgevoerde wijzigingen in het ontwerp van aanpassing.

Tabel – Toestand van de verschillende programma's (vereffeningskredieten) na de herverdelingen tussen basisallocaties (in duizend euro)

Programma	Initieel bedrag 2009	Bedrag 2009 na herverdeling	Aangepast bedrag ingeschreven in het ontwerp van begrotingsaanpassing 2009⁴⁰
23.40.2 ⁴¹	650	1.148	1.552
23.40.3 ⁴²	0	292	0
23.40.4	Cf. punt c	Cf. punt c	Cf. punt c
13.55.0 ⁴³	81.569	80.783	83.435
13.55.2 ⁴⁴	800	830	800
13.55.3 ⁴⁵	913	1.669	913

Bron: Rekenhof

c Programmawijziging als gevolg van herverdelingen en overdracht

Het krediet ingeschreven op het programma 23.40.4 – Afdeling van de juridische studiën, de documentatie en de geschillen – werd zowel aangepast door een overdracht in uitvoering van het koninklijk besluit van 28 januari 2009 als door een herverdeling.

⁴⁰ Dat bedrag houdt enkel rekening met de kredieten die zijn ingeschreven in de initiële begroting 2009 en met de doorgevoerde wijzigingen in het ontwerp van aanpassing.

⁴¹ Gewijzigd door herverdelingslijst nr. 2009/1 van sectie 23 – Arbeid, Werkgelegenheid en Sociaal Overleg.

⁴² Idem.

⁴³ Gewijzigd door lijst nr. 2009/1 en lijst nr. 2009/2 van sectie 13 – Binnenlandse Zaken.

⁴⁴ Gewijzigd door lijst nr. 2009/2 van sectie 13 – Binnenlandse Zaken.

⁴⁵ Gewijzigd door lijst nr. 2009/1 en lijst nr. 2009/2 van sectie 13 – Binnenlandse Zaken. De herverdeling 2009/2 is gebeurd ten gunste van een nieuwe basisallocatie 55.32.74.00.04, die niet is opgenomen in het ontwerp van begrotingsaanpassing 2009.

Tabel – Vastleggingskredieten (in duizend euro)

Programma	Initieel bedrag 2009	Bedrag 2009 na overdracht	Aangepast bedrag ingeschreven in het ontwerp van begrotingsaanpassing 2009⁴⁶
23.40.4 ⁴⁷	3.877	6.109	3.910

Bron: Rekenhof

Tabel – Vereffeningskredieten (in duizend euro)

Programma	Initieel bedrag 2009	Bedrag 2009 na overdracht en na herverdelingen	Aangepast bedrag ingeschreven in het ontwerp van begrotingsaanpassing 2009⁴⁸
23.40.4 ⁴⁹	3.877	5.319	4.700

Bron: Rekenhof

⁴⁶ Dat bedrag houdt enkel rekening met de kredieten die zijn ingeschreven in de initiële begroting 2009 en met de doorgevoerde wijzigingen in het ontwerp van aanpassing.

⁴⁷ Gewijzigd door de overdracht waarin het koninklijk besluit van 28 januari 2009 voorziet.

⁴⁸ Dat bedrag houdt enkel rekening met de kredieten die zijn ingeschreven in de initiële begroting 2009 en met de doorgevoerde wijzigingen in het ontwerp van aanpassing.

⁴⁹ Gewijzigd door herverdelingslijst nr. 2009/1 van sectie 23 – Arbeid, Werkgelegenheid en Sociaal Overleg en door de overdracht waarin het koninklijk besluit van 28 januari 2009 voorziet.

HOOFDSTUK II – SECTIES VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING

SECTIE 01 – DOTATIES

Dotatie aan de Duitstalige Gemeenschap

Het bedrag van de dotatie aan de Duitstalige Gemeenschap evolueert in het ontwerp van aanpassing van de begroting 2009 van 139,6 miljoen euro naar 131,5 miljoen euro⁵⁰. De dotatie is niet helemaal berekend in overeenstemming met de bepalingen van de artikelen 58 tot 58septies van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap.

Het Rekenhof heeft inzonderheid reeds in 2007⁵¹ en 2008⁵² gewezen op dat probleem van de discordantie tussen de wetsbepalingen en de in de begroting ingeschreven bedragen. De staatssecretaris voor Begroting had in zijn antwoord op de opmerkingen van het Rekenhof op de ontwerpbegrotingen voor het begrotingsjaar 2008 bevestigd dat de FOD Financiën alle mogelijkheden om de overeenstemming tussen de wetsbepalingen en de berekening van de dotatie aan de Duitstalige Gemeenschap te verbeteren⁵³ zou onderzoeken. Het Rekenhof constateert echter dat de situatie niet veranderd is.

---

⁵⁰ Als gevolg van de daling van de inflatie en van de groei van het BBP in vergelijking met de initiële begroting 2009.

⁵¹ Brief van het Rekenhof van 9 mei 2007 aan de minister van Financiën, waarop geen officieel antwoord gekomen is.

⁵² Parl. St. Kamer, DOC 52-0993/003, p. 51.

⁵³ Parl. St. Kamer, DOC 52-0993/003, p. 136.

SECTIE 02 – FOD KANSELARIJ VAN DE EERSTE MINISTER

Programma 02.32.4 – Auditcomité van de Federale Overheid

Het koninklijk besluit van 17 augustus 2007 tot oprichting van het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO) bepaalt dat het ACFO over een begroting beschikt die wordt gehecht aan die van de algemene diensten van de Eerste Minister. Deze begroting dekt de werkingskosten van het ACFO, de uitgaven voor technische prestaties die nodig zijn om de opdrachten van het ACFO te vervullen en de presentiegelden van de leden van het ACFO.

Het Rekenhof constateert dat de procedure met het oog op de aanstelling van de leden van het ACFO nog niet werd gestart⁵⁴ en dat er lastens dit begrotingsprogramma bijgevolg nog geen uitgaven zijn gebeurd. Desondanks blijft het krediet ingeschreven op programma 02.32.4 vrijwel ongewijzigd⁵⁵.

---

⁵⁴ In zijn 165e Boek (volume I, p. 468-469) heeft het Rekenhof gewezen op de essentiële rol die het auditcomité dient te vervullen op het vlak van de sturing en het toezicht inzake de interne controle en audit in de diverse overheidsdiensten.

⁵⁵ Het krediet wordt verhoogd van 190.000 euro naar 191.000 euro.

SECTIE 03 – FOD BUDGET EN BEHEERSCONTROLE

1 Programma 03.41.1 – Provisionele kredieten

Het Rekenhof constateert dat het globale bedrag van het provisioneel krediet voor allerhande uitgaven daalt met 15,7 miljoen euro tot 323 miljoen euro. De verantwoording bevat een opsomming van de verschillende wijzigingen maar geen gedetailleerde informatie over de huidige samenstelling en de onderliggende ramingen van het provisioneel krediet.

Binnen deze provisie werd een conjunctuurbuffer voorzien, bedoeld om eventuele wijzigingen in de macro-economische parameters (inflatie, groei,...) op te vangen. Volgens informatie die het Rekenhof kon bekomen bij de FOD Budget en Beheerscontrole zou het aandeel van deze conjunctuurbuffer ongeveer 75 miljoen euro bedragen. Door het aanleggen van deze buffer bestaat de mogelijkheid dat de provisie wordt gebruikt voor niet nader bepaalde uitgaven.

2 Het project FEDCOM

Het project FEDCOM beoogt de invoering van een nieuwe federale overheidsboekhouding. De principes ervan zijn opgenomen in de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat.

De inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 werd door de programmawet van 22 december 2008 uitgesteld tot 1 januari 2012. Voor vijf federale overheidsdiensten⁵⁶ is de wet (en het pilootproject) reeds in werking getreden op 1 januari 2009. FEDCOM zal in de volgende jaren gefaseerd worden geïmplementeerd bij de overige federale en programmatorische overheidsdiensten⁵⁷. Bovendien zijn vanaf 1 januari 2009 ook een aantal bepalingen van de federale comptabiliteitswet van 22 mei 2003 van toepassing op alle federale en programmatorische overheidsdiensten van het algemeen bestuur, onder meer de artikelen 19 (inhoud van de begroting), 21 (annulering van beschikbare kredieten op 31 december) en 26 (annulering van boekhoudkundige vastleggingen) en Titel III, Hoofdstuk I (begroting, uitvoering van de begroting en algemene rekening van het algemeen bestuur).

Het Rekenhof wijst op het gebrek aan verantwoording en transparantie inzake de begroting van het project FEDCOM⁵⁸. Het stelt voorts vast dat de kredieten niet worden aangepast, niettegenstaande het feit dat een groot deel van de vastleggingskredieten ingeschreven in de begroting van het jaar 2008 onbenut zijn gebleven. Het dringt er bijgevolg op aan dat een bijgewerkt technisch en financieel meerjarenplan zou worden opgesteld.

---

⁵⁶ Het betreft de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, de FOD Budget en Beheerscontrole, de FOD Personeel en Organisatie, de FOD Informatie- en Communicatietechnologie en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (piloot-FOD's).

⁵⁷ Zie commentaar en opmerkingen bij de ontwerpen van staatsbegroting voor het begrotingsjaar 2009, Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 20-22.

⁵⁸ Zie Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/007, p. 129-131.

Tabel – Kredieten FEDCOM 2008-2009 (in miljoen euro)

SE OA PA B.A.	Omschrijving	Aangepaste begroting 2008	Uitvoering begroting 2008 ⁵⁹	Initiële en aangepaste begroting 2009
02 31 01 12.11.20	Experten FEDCOM			
	- vastleggingskredieten	2,0	0,8	0,4
	- vereffeningskredieten	2,0	0,2	0,4
02 31 10 12.11.12	Werkingsuitgaven in het kader van de implementatie van het project FEDCOM	5,1	2,6	3,6
	- vastleggingskredieten	5,9	5,8	9,5
	- vereffeningskredieten			
02 31 10 74.22.12	Investeringsuitgaven in het kader van de implementatie van het project FEDCOM	0,9	0,9	0,2
	- vastleggingskredieten	2,6	2,1	3,1
	- vereffeningskredieten			
02 41 10 01.00.01	Provisieel krediet – gedeelte FEDCOM	-	-	4,0
	- vastleggingskredieten	-	-	4,0
	- vereffeningskredieten			

Bron: algemene uitgavenbegrotingen

⁵⁹ Voorlopige (officieuze) cijfers.

SECTIE 04 – FOD PERSONEEL EN ORGANISATIE

Speciaal Fonds bestemd tot dekking van de uitgaven aan te gaan door de FOD P&O met het oog op de bevoorrading in drukwerken, bureaubenodigheden, brandstoffen, meubilair, kledingsstukken, enz. van de verschillende ministeriële departementen en andere openbare diensten⁶⁰

Het Rekenhof constateert dat de verantwoording bij de aangepaste uitgavenbegroting geen informatie bevat met betrekking tot de evolutie van het bovenvermelde speciaal fonds. In een antwoord op een parlementaire vraag stelde de minister van Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven eerder de afschaffing van het fonds in het vooruitzicht⁶¹.

Het merkt dienaangaande op dat, ofschoon het fonds nog niet werd opgeheven, het saldo, dat op 31 december 2008 45,1 miljoen euro bedroeg, inmiddels tot 0 werd teruggebracht. Een bedrag van 28,1 miljoen euro dat zal worden aangewend ter ondersteuning van de fiscale administraties⁶², werd overgeschreven naar een orderekening van de Thesaurie. Het overige deel ten belope van nagenoeg 17 miljoen euro werd aan de Schatkist gestort en aangerekend op de rijksmiddelenbegroting.

---

⁶⁰ Wet van 14 juli 1951 houdende de buitengewone begroting van 1950 (artikel 63.01.A).

⁶¹ Belgische Senaat, antwoord van 10 oktober 2008 op de schriftelijke vraag nr. 4-1153 van 17 juni 2008.

⁶² In 2005 was een gedeelte van een effectiseringsoperatie van achterstallige belastingen (55 miljoen euro) in het Speciaal Fonds gestort. De FOD Financiën mocht daarvan 40 miljoen euro gebruiken voor de modernisering van de fiscale administraties. Zie 165^e Boek van het Rekenhof, volume I, p. 168-171.

SECTIE 13 – FOD BINNENLANDSE ZAKEN

1 Programma 13.40.4 – Financiering van de provincies en de gemeenten

Het programma 13.40.4 – Financiering van de provincies en gemeenten omvat de kredieten bestemd voor de financiering van de dotatie aan de stad Brussel voor de lasten inherent aan de rol als hoofdstad van het Rijk⁶³. De financiering van deze bijdrage wordt bepaald bij artikel 64 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en gewesten. Krachtens dit artikel, wordt deze bijdrage jaarlijks geïndexeerd op basis van het initieel bedrag.

Het bedrag ingeschreven in het ontwerp van aangepaste begroting 2009 is ongewijzigd ten opzichte van de initiële begroting 2009 en is 0,1 miljoen euro hoger dan het bedrag dat in het jaar 2009 verschuldigd is.

Dit krediet zou rekening moeten houden met het verschil tussen in de loop van de voorgaande jaren effectief verschuldigde bedragen en de effectieve betalingen⁶⁴. Dit verschil bedraagt momenteel 1,4 miljoen euro ten voordele van de stad Brussel.

Hieruit volgt dat het voormeld krediet werd onderschat met 1,3 miljoen euro.

2 Programma 13.56.7– Europese topontmoetingen in Brussel

Fonds ter financiering van sommige uitgaven die verbonden zijn met de veiligheid voortvloeiend uit de organisatie van de Europese toppen te Brussel

Dit fonds is bestemd voor de financiering van maatregelen ten voordele van de veiligheid, die ten laste worden genomen door de lokale overheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gaat om uitgaven voor personeel, uitrusting, infrastructuur en preventie. Bij het onderzoek van het ontwerp van initiële begroting 2009 had het Rekenhof opgemerkt dat de variabele vereffeningskredieten⁶⁵, ten belope van 16,6 miljoen euro, ontoereikend waren om het bestaande encours te dekken⁶⁶. Naar aanleiding van deze begrotingscontrole werd 17,5 miljoen euro extra ingeschreven in het ontwerp van aangepaste begroting, waardoor de variabele vereffeningskredieten stijgen naar 34,2 miljoen euro. Deze bijkomende middelen zouden bestemd zijn om een deel van de achterstand ten laste van het fonds te dekken. De totale uitgaven van het fonds worden geraamd op 52,6 miljoen euro, en het fonds heeft 81,5 miljoen euro beschikbare middelen volgens de raming van het ontwerp van aangepaste begroting.

De conclusies van het auditverslag van de Inspectie van Financiën van 2008 en de conclusies van het auditverslag van de FOD Binnenlandse Zaken over de werking van het fonds, zouden moeten toelaten deze kredieten nauwkeuriger te ramen.

---

⁶³ Basisallocatie 40.40.43.00.08 – Dotatie ten voordele van de stad Brussel

⁶⁴ Dit verschil kan worden verklaard door het verschil tussen de in aanmerking genomen ramingen van het schommelingspercentage van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen en het effectieve percentage van dat indexcijfer.

⁶⁵ Op basisallocatie 56.70.43.00.01 - Krediet bestemd voor de veiligheid in het kader van de Europese topontmoetingen georganiseerd te Brussel.

⁶⁶ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 30-31.

3 Programma 13.63.0 – Geïntegreerde centra van dringende oproepen

Bijzonder fonds voor de geïntegreerde centra van dringende oproepen

In zijn commentaar bij de initiële begroting 2009⁶⁷ had het Rekenhof opgemerkt dat het fonds gestijfd werd door een dotatie⁶⁸ die nagenoeg de totaliteit van de ontvangsten van het fonds vertegenwoordigde en die in de algemene uitgavenbegroting⁶⁹ was ingeschreven in afwijking van artikel 62 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat.

In dit ontwerp van aanpassing van de begroting zijn de ontvangsten voor 2009 met 2,3 miljoen euro verminderd en is de ten laste van de begrotingskredieten ingeschreven dotatie met 2,6 miljoen euro verminderd (vereffeningskredieten). Het fonds zou op 31 december 2009 zowel bij de vastleggingen als bij de vereffeningen⁷⁰ debetposities vertonen die niet zijn toegestaan door een wettelijke begrotingsbepaling.

Het Rekenhof dringt aan op een regularisatie van de toestand van het fonds.

---

⁶⁷ Parl. St. Kamer, DOC 52 1527/002, p. 31.

⁶⁸ Artikel 2.13.18 van de algemene uitgavenbegroting 2009.

⁶⁹ Basisallocatie 63.01.33.00.01 – Dotatie voor de geïntegreerde centra van dringende oproepen.

⁷⁰ Respectievelijk 0,1 miljoen euro bij de vastleggingen en 0,05 miljoen euro bij de vereffeningen.

SECTIE 14 – FOD BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1 Groeipad van de uitgaven inzake ontwikkelingssamenwerking

Artikel 458 van de programmawet van 24 december 2002 bepaalt dat de middelen die worden ingezet voor de Belgische officiële ontwikkelingshulp (Official Development Aid – ODA) in overeenstemming met de richtsnoeren van het Comité voor ontwikkelingshulp van de OESO uiterlijk vanaf 2010 ten minste 0,7 % van het Bruto Nationaal Inkomen (BNI) moeten bedragen.

Voor het begrotingsjaar 2009 werd uitgegaan van een ODA-percentages van 0,6 % van het BNI⁷¹. Ingevolge de lager dan verwachte groei (het geraamde BNI daalt van 364,3 miljard euro naar 352,1 miljard euro⁷²), dalen de te leveren inspanningen⁷³. Ondanks deze evolutie is het onzeker of de vooropgestelde doelstelling zal kunnen worden gehaald. Op basis van de meest recente vooruitzichten lijkt het eerder twijfelachtig dat de voorziene schuldkwijtschelding aan de Democratische Republiek Congo⁷⁴ reeds in 2009 zal kunnen worden gerealiseerd. Ook over de realisatie van de bijkomende inspanning gevraagd aan de gewesten, gemeenschappen, provincies, steden en gemeenten bestaat nog onduidelijkheid⁷⁵.

2 Gebouwenfonds

De vereffeningskredieten werden, zoals aangekondigd bij de bespreking van de initiële begroting 2009⁷⁶, opnieuw geëvalueerd en verhoogd met 10,9 miljoen euro (van 5,9 miljoen euro naar 16,8 miljoen euro).

Deze bijkomende kredieten zullen prioritair worden aangewend om de openstaande vastleggingen aan te zuiveren. De openstaande vastleggingen bedragen per 31 december 2008 evenwel 42,3 miljoen euro, waarvan 24,2 miljoen euro voor het op te richten ambassadegebouw in Tokyo. Aangezien het grootste deel van deze encours in de loop van 2009 dient te worden vereffend, zijn de ingeschreven kredieten ontoereikend om alle verbintenissen van het Gebouwenfonds te financieren.

3 Achterstand in de budgettaire regularisatie van sommige uitgaven

Op de thesaurierekening 10.68.00 worden de verrichtingen van de rijkskassier geboekt die verband houden met de buitenlandse betalingen, respectievelijk gedaan voor

---

⁷¹ Cf. de algemene toelichting bij de begroting van het jaar 2009, solidariteitsnota, Parl. St. Kamer, DOC 52-1526 /001, p. 86.

⁷² Economische vooruitzichten 2009 van februari 2009, Federaal Planbureau.

⁷³ Het aandeel van organisatieafdeling 14.54 – Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGOS) in de begroting bleef evenwel behouden op 1.361,3 miljoen euro.

⁷⁴ Het aandeel van de voorziene schuldkwijtschelding aan de Democratische Republiek Congo (308,9 miljoen euro) in het totaal van de geplande inspanning inzake ontwikkelingshulp voor 2009 bedraagt nagenoeg 15 %.

⁷⁵ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/007, p. 144.

⁷⁶ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/007, p. 151.

rekenplichtigen en volgens het systeem van de fondsentransfers voor de financiering van de diplomatieke en consulaire posten. Uit de toestandsopgave van die rekening is af te leiden dat geen budgettaire regularisaties meer worden ingediend voor de oudere openstaande mandaten, meer specifiek de voor rekenplichtigen gedane uitgaven van vóór 2002 en de fondsentransfers van vóór 1997. Bovendien geschiedt de budgettaire aanzuivering van de uitgaven die de afgelopen jaren werden uitgevoerd via de thesaurierekening met grote vertraging. Per 31 december 2008 diende de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking respectievelijk nog 58,3 miljoen euro aan te zuiveren met betrekking tot voor rekenplichtigen gedane uitgaven in 2006 of 2007, en 10,8 miljoen euro voor de transfers aan de diplomatieke posten in die jaren.

Tabel – Situatietoestand met betrekking tot de uitgaven voor rekenplichtigen (in miljoen euro)

Uitgaven Rijkskassier	Te regulariseren 31/12/2007	Geregulariseerd in 2008	Te regulariseren 31/12/2008
2006	34,8	0	34,8
2007	23,5	0	23,5

Bron: Administratie van de Thesaurie – FOD Financiën

Tabel – Situatietoestand met betrekking tot de diplomatieke posten (in miljoen euro)

Uitgaven Rijkskassier	Te regulariseren 31/12/2007	Geregulariseerd in 2008	Te regulariseren 31/12/2008
2006	5,2	2,6	2,6
2007	10,4	2,2	8,2

Bron: Administratie van de Thesaurie – FOD Financiën

De budgettaire regularisatie van deze uitgaven⁷⁷ zal bijgevolg de begroting van de FOD in bijkomende mate bezwaren waardoor minder middelen beschikbaar zijn voor de in de verantwoording omschreven uitgaven.

⁷⁷ Deze hebben betrekking op verschillende basisallocaties. Een gedetailleerde ventilatie per basisallocatie is nog niet beschikbaar.

SECTIE 16 – MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING

1 Investerings voor wederuitrusting en infrastructuur

Het Rekenhof wijst erop dat de vereffeningskredieten voor investeringen mogelijkerwijze ontoereikend zullen zijn om alle verplichtingen te voldoen.

De totale uitstaande schuld voor investeringen in materieel en infrastructuur bedroeg begin 2009 2.232,1 miljoen euro⁷⁸. Op basis van de huidige planning en de betalingskalender opgesteld door het departement zou hiervan in de loop van het jaar een bedrag van 424,3 miljoen euro dienen te worden vereffend. De aangepaste kredieten, die globaal ongewijzigd blijven ten opzichte van de initiële begroting, bedragen evenwel slechts 382,3 miljoen euro.

Bovendien is, zoals reeds opgemerkt bij de initiële begroting 2009⁷⁹, een aanzienlijk gedeelte⁸⁰ van dit investeringskrediet afkomstig uit inkomsten van de verkoop van materieel en infrastructuur (begrotingsfondsen 16-50-2 en 16-50-3)⁸¹. In het verleden waren de effectief gerealiseerde verkopen meestal lager dan de in de begroting geraamde bedragen⁸². Ook voor het jaar 2008 werd slechts een fractie van de doelstelling gerealiseerd: op basis van voorlopige cijfers bedragen de inkomsten uit de verkoop van materieel en infrastructuur 42,4 miljoen euro terwijl een bedrag van 88,6 miljoen euro was begroot voor het volledige jaar. Na aanpassing van de begroting worden deze inkomsten voor 2009 geraamd op 116,2 miljoen euro, waarvan 64,7 miljoen euro uit de verkoop van materieel en 51,5 miljoen euro uit de verkoop van infrastructuur. De inkomsten waarover een hoge mate van zekerheid bestaat⁸³, bedragen momenteel 43 miljoen euro voor de verkoop van materieel (66,4 % van het geraamde bedrag) en 18,6 miljoen euro voor de verkoop van infrastructuur (36,1 % van het geraamde bedrag)⁸⁴.

Bijgevolg kan niet worden uitgesloten dat het betalingsplan, zoals de voorgaande jaren, bij gebrek aan voldoende kredieten zal dienen te worden bijgesteld. Eind 2008 kon een bedrag van 4,5 miljoen euro aan vervallen facturen betreffende uitgaven voor

---

⁷⁸ 1.851,3 miljoen euro uit verbintenissen tot en met 2006 (waaronder de resterende uitgaven voor de vastlegging ten belope van 1.100 miljoen uit 2001 voor het vliegtuig A400M), 279 miljoen euro uit verbintenissen van 2007 en 101,8 miljoen euro uit verbintenissen van 2008.

⁷⁹ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 35.

⁸⁰ Nagenoeg 20 %.

⁸¹ De rijksmiddelenbegroting voorziet dat de opbrengsten uit de vervreemding van overtollig materieel en onroerende goederen door het ministerie van Landsverdediging kunnen worden aangewend voor nieuwe investeringen in materieel en infrastructuur (respectievelijk de artikelen 17.00.01 en 16.00.01 rijksmiddelenbegroting). Het gaat om het fonds voor de wederbelegging van de ontvangsten voortvloeiend uit de vervreemding van overtollig geworden materieel, waren of munitie (basisallocatie 50.21.13.00.81) en het fonds voor wederbelegging van de ontvangsten uit vervreemding van onroerende goederen (basisallocatie 50.31.13.00.82).

⁸² Cf. de commentaar van het Rekenhof bij de initiële begroting 2008 (Parl. St. Kamer, DOC 52-0993/003, p. 48-49) en 2009 (Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 36).

⁸³ De inkomsten voortvloeiend uit reeds gerealiseerde of geplande verkopen.

⁸⁴ De variabele vereffeningskredieten die voortkomen uit deze verkopen kunnen bovendien slechts worden aangewend voor de betaling van investeringsuitgaven, voor zover de kastoestand van de begrotingsfondsen dit toelaat. Begin april 2009 bedroeg de kastoestand van het begrotingsfonds 16-50-2 (basisallocatie 50.21.13.00.81) 7,9 miljoen euro; de kastoestand van het begrotingsfonds 16-50-3 bedroeg slechts 33,52 euro.

infrastructuur⁸⁵ niet worden betaald wegens een gebrek aan kredieten waardoor dit ten laste zal vallen van de begroting van het jaar 2009. Door de laattijdige betaling van deze facturen zal het ministerie van Landsverdediging ook een bedrag van ten minste 147.000 euro aan verwijlntresten dienen te betalen.

2 Buitenlandse operaties

De totale uitgaven voor de buitenlandse operaties worden op een weinig transparante wijze uitgesplitst over verschillende begrotingsprogramma's, i.c. de programma's 16.50.5 – Inzet en 16.50.1 - Training. Er wordt geen precieze informatie verschaft over de kostprijs per operatie en de financiering van de uitgaven (door het ministerie van Landsverdediging of via andere bijdragen), in weerwil van de toezegging van de regering bij de bespreking van de initiële begroting 2009⁸⁶. Het Rekenhof verwijst in dit verband ook naar zijn commentaar en opmerkingen bij de begrotingen voor het jaar 2008⁸⁷ en 2009⁸⁸.

Het vereffeningskrediet op het programma 16.50.5 (Inzet) neemt in de aangepaste begroting toe met 4,3 miljoen euro tot 69,6 miljoen euro. Ondanks deze verhoging is het onzeker of dit zal volstaan om alle uitgaven te financieren. Op basis van de huidige planning werden de uitgaven voor operaties, aan te rekenen op programma 16.50.5, door het ministerie van Landsverdediging geraamd op 82 miljoen euro. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat in bijkomende mate⁸⁹ beroep zal dienen te worden gedaan op het Fonds voor prestaties tegen betaling (basisallocatie 50.51.12.00.21) waarvan de inkomsten op dit ogenblik nog onvoldoende vaststaan en waardoor het saldo van het fonds, dat geraamd werd op 11,7 miljoen euro eind 2009, neerwaarts zal dienen te worden herzien.

Tabel – Overzicht van de geraamde uitgaven voor buitenlandse operaties - programma 16.50.5 (in miljoen euro)

Aard van de uitgaven	Geraamd bedrag
Personeel	58,2
Voeding, logement, transport, ...	15,1
Materieel	5,3
Nog te verdelen uitgaven ⁹⁰	3,4
Totaal	82,0

Bron: ministerie van Landsverdediging

⁸⁵ Aangerekend op basisallocaties 50.22.13.00.72 en 50.31.1300.82.

⁸⁶ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/007, p. 154.

⁸⁷ Parl. St. Kamer, DOC 52-0993/003, p. 64-65.

⁸⁸ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 36.

⁸⁹ Van het bedrag van 69,6 miljoen euro aan te rekenen op programma 16.50.5 is in de aangepaste begroting reeds 8,5 miljoen euro afkomstig van dit fonds.

⁹⁰ Deze hebben betrekking op bijkomende operaties in Afghanistan.

SECTIE 18 – FOD FINANCIËN

Programma 18.70.0 – Patrimoniumdocumentatie. Organiek fonds betreffende de betaling van de voorschotten inzake de alimentatievorderingen (DAVO-fonds)

Het fonds betreffende de betaling van de voorschotten inzake de alimentatievorderingen, ingeschreven op programma 18.70.0 - Patrimoniumdocumentatie, vertoont sedert de oprichting ervan een structureel onevenwicht tussen de ontvangsten en de uitgaven. Deze toestand wordt veroorzaakt door de moeilijkheden die de FOD Financiën ondervindt om de aan de rechthebbenden toegekende voorschotten terug te vorderen bij de debiteuren van alimentatiegelden.

Het ontwerp van aangepaste begroting handhaaft de raming van de ontvangsten van dit fonds zoals ingeschreven in de initiële begroting van het jaar 2009 op 25,9 miljoen euro. Bij de initiële begroting heeft het Rekenhof vragen gesteld bij de haalbaarheid van deze geraamde ontvangsten waarvan het bedrag verschilt van de effectief in de voorgaande jaren gerealiseerde ontvangsten⁹¹ (2,8 miljoen euro in 2006, 4,6 miljoen euro in 2007, 5,6 miljoen euro in 2008). Het op 31 december 2009 geraamde saldo (-25,6 miljoen euro) dat in de begrotingstabellen wordt vermeld zou bijgevolg onderschat kunnen zijn. Uitgaande van ontvangsten ten belope van 6 miljoen euro in de loop van 2009, zou het saldo kunnen oplopen tot nagenoeg -45,5 miljoen euro.

Los van wat voorafgaat, wijst het Rekenhof erop dat de uitgaven die op dit fonds worden aangerekend in theorie geen invloed hebben op het vorderingensaldo van de Staat. Volgens ESR worden dergelijke voorschotten immers bij de « kredietverleningen » gecatalogeerd. Op de financiële rekening (in de zin van ESR) van de Staat wordt meer bepaald een bedrag op het passief geboekt (de voorschottoekenning) en tegelijkertijd op het actief (het ontstaan van een schuldvordering ten voordele van de Staat). Het feit dat deze boeking geen impact heeft op het vorderingensaldo houdt echter geen rekening met het risico dat de debiteuren van alimentatiegelden in gebreke blijven. Naar analogie met wat in de Europese regelgeving wordt bepaald inzake raming van de fiscale schuldvorderingen⁹² beveelt het Rekenhof dan ook aan de impact op het vorderingensaldo te herberekenen aan de hand van een coëfficiënt die rekening houdt met de schuldvorderingen die ten voordele van de Staat zijn ontstaan maar waarvan niet zeker is dat ze kunnen worden geïnd. Volgens die regelgeving moet deze coëfficiënt worden geraamd op basis van de praktijkervaring en de geactualiseerde ontvangstvooruitzichten.

---

⁹¹ Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 40.

⁹² Verordening (EG) nr. 2516/2000 van het Europees Parlement en de Raad van 7 november 2000 tot wijziging van de gemeenschappelijke beginselen van het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (ESR) ten aanzien van belastingen en sociale premies en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2223/96 van de Raad.

SECTIE 19 – REGIE DER GEBOUWEN

1 Wetsbepaling 2.19.2 – alternatieve financiering

Wetsbepaling 2.19.2 verleent machtiging om in 2009 alternatieve financieringsprojecten vast te leggen voor een totaal bedrag van 129,1 miljoen euro⁹³. De Regie der Gebouwen raamt voor deze projecten de in 2009 benodigde vereffeningskredieten (en de hiermee overeenstemmende opnames van financiële middelen) op 105,1 miljoen euro. Rekening houdend met de geplande kapitaalsaflossingen van 16,6 miljoen euro in 2009 zal de uitstaande schuld hierdoor stijgen met 88,5 miljoen euro tot ruim 400 miljoen euro. De evolutie ten opzichte van de initiële begroting is voornamelijk het gevolg van het opnieuw inschrijven van het krediet voorzien in de begroting 2008 voor het Koninklijk Museum voor Midden Afrika in Tervuren.

De volgende jaren zal deze schuld nog verder toenemen door de alternatieve financiering van nieuwe projecten in het kader van het masterplan 2008-2012 voor een gevangenisinfrastructuur in humane omstandigheden⁹⁴.

Het Rekenhof wijst er op dat door het aangaan van alternatieve financieringen de lasten voor de huisvesting van de federale administraties voor een deel naar de toekomst worden doorgeschoven⁹⁵. Het dringt er bijgevolg op aan dat deze financieringstechnieken en hun gevolgen meer omstandig zouden worden toegelicht in de verantwoording bij de begroting.

2 Verkoop van eigendommen ter financiering van de Regie der Gebouwen

De begroting van de Regie der Gebouwen is sluitend mits realisatie van de verkoop, voorzien in het begrotingsconclaf van 14 oktober 2008, van de niet-spoorweggebonden activa van het Fonds voor Spoorweginfrastructuur (FSI), via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (FPIM). De meeropbrengst van deze verkoop werd geraamd op 116 miljoen euro en dit bedrag zal integraal worden gestort in het Financieringsfonds van de Regie der Gebouwen. De Regie dient deze middelen vanaf 2009 te gebruiken voor de uitvoering van haar statutaire opdrachten, meer bepaald ter uitvoering van haar fysisch programma. Concreet kan de Regie in 2009 haar vastleggingskredieten voor investeringen en buitengewoon onderhoud verhogen met de opbrengsten van deze verkoop.

De haalbaarheid van deze doelstellingen zal afhangen van de snelheid waarmee de maatregelen in praktijk worden gebracht. Het Rekenhof wijst er in dit verband op dat de

---

⁹³ Het betreft volgende projecten: Ittre, gevangenis: 1,6 miljoen euro; Wandre, FAVV: 3 miljoen euro, Luik, uitbreiding gerechtshof: 4,5 miljoen euro; Tervuren, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika: 65,8 miljoen euro; Brussel, WTC2: 7,9 miljoen euro en WTC3: 46,3 miljoen euro.

⁹⁴ Op basis van ramingen van de Regie der Gebouwen zou de schuld ingevolge deze nieuwe projecten in 2012 verder toenemen met 265,7 miljoen euro. De procedure voor de aanstelling van een studiebureau voor de bouw van vier gevangenissen is reeds gestart. Wetsbepaling 2.19.4 laat de Regie der Gebouwen toe om de erlonen voorlopig ten laste te nemen en door te factureren zodra de eigenlijke promotor van de bouwwerken is aangesteld.

⁹⁵ Cf. ook de commentaar van het Rekenhof bij de initiële begroting van het jaar 2009 (Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/002, p. 41).

geplande verkoop van goederen in 2008 ten belope van 100 miljoen euro niet werd gerealiseerd⁹⁶.

---

⁹⁶ Het betreft goederen beheerd door de Regie der Gebouwen, of door andere overheidsorganen (Landsverdediging, Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, FSI, sociale parastatalen, overheidsbedrijven,...).

SECTIE 25 – FOD VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

1 Verantwoording van de kredieten

Ten opzichte van de initiële begroting 2009 nemen zowel de vastleggingskredieten als de vereffeningskredieten met 10,6 miljoen euro toe.

Het Rekenhof wijst daarbij op de summiere verantwoording bij de meeste wijzigingen. Dit is in het bijzonder het geval voor de toelage ter vermindering van de rentesubsidies aan het Energiebesparingsfonds⁹⁷ ten belope van 9 miljoen euro⁹⁸ en het Kyoto-fonds (cf. punt 3).

2 Fonds voor de ziekenhuizen en de psychiatrische verzorgingstehuizen aangesloten bij de RSZ

Het Fonds voor de ziekenhuizen en psychiatrische verzorgingstehuizen aangesloten bij de RSZ werd opgericht bij artikel 184 van de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale budgettaire en andere bepalingen. Bij artikel 36 van de programmawet van 22 december 2003 werd dit fonds vervangen door het begrotingsfonds Sociale Maribel. Dit organiek fonds beoogde de financiering van de personeels- en beheerskosten voor de opdrachten van de FOD Volksgezondheid in het kader van de maatregelen met het oog op de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector. Door artikel 93 van de wet van 24 juli 2008 houdende diverse bepalingen werd dit fonds opgeheven en dienden de op 31 december 2007 beschikbare middelen van het begrotingsfonds aan de Schatkist te worden gestort.

Het Rekenhof constateert dat dit fonds nog steeds voorkomt op de begroting van de FOD Volksgezondheid met een positief saldo van 1,3 miljoen euro, hoewel, overeenkomstig artikel 93 van bovenvermelde wet, in 2008 hierop geen verrichtingen meer werden uitgevoerd.

---

⁹⁷ Basisallocatie 58.11.41.70.01.

⁹⁸ Het betreft hier een subsidie op de interestlasten van de door het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) aangevane leningen. Het FRGE werd opgericht door artikel 28 van de programmawet van 27 december 2005. Het is een NV van publiek recht en een dochtermaatschappij van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij. Het maatschappelijk doel van het FRGE is de studie en de verwezenlijking van projecten door tussenbeide te komen in de financiering van structurele maatregelen om de reductie van de globale energiecost in particuliere woningen te bevorderen. Het fonds concretiseert dit doel door het verstrekken van goedkope leningen. Het beheerscontract met de overheid werd uitgewerkt in het koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot vaststelling van het beheerscontract van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiecost. Om zijn doelstellingen te verwezenlijken mag het FRGE, naast het aanwenden van zijn eigen kapitaal, zijn middelen verhogen door het uitgeven van obligatieleningen tot een maximum van 250 miljoen euro.

3 Programma 25.55.2 – Klimaatwijziging (Kyotofonds)

Het "Kyotofonds" is bestemd voor de financiering van het federaal beleid ter reductie van de emissies van broeikasgassen. Het draagt de administratieve kosten (personeels- en werkingskosten) ter uitvoering van de protocolakkoorden van Kyoto⁹⁹.

De ontvangsten van het organieke fonds nemen ten opzichte van de initiële begroting (2,6 miljoen euro) met 1,5 miljoen euro toe. De uitgaven blijven ongewijzigd (5,4 miljoen euro).

De verantwoording geeft geen concrete informatie over de evolutie van de financiële situatie van het fonds. Het Rekenhof merkt in dit verband op dat, ofschoon het beginsaldo van het fonds op 1 januari 2009 naar boven werd herzien¹⁰⁰, de situatie van het fonds precair blijft. Dit is het gevolg van het wegvallen van retributies ten belope van jaarlijks 6 miljoen euro¹⁰¹ waardoor de geraamde uitgaven de volgende jaren structureel hoger zijn dan de voorziene ontvangsten.

---

⁹⁹ De aankopen van de emissierechten voor de federale overheid gebeuren daarentegen buiten de federale begroting door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG).

¹⁰⁰ Het saldo stijgt van 3,7 miljoen euro (initiële begroting) naar 5,2 miljoen euro (aangepaste begroting).

¹⁰¹ De programmawet van 27 december 2006 had een retributie van 0,1 euro per gratis emissierecht ingevoerd voor sommige houders van een exploitantentegoedrekening in het nationaal register van broeikasgassen. De Ministerraad van 15 februari 2008 besliste om deze op te heffen. De middelen van het begrotingsfonds verminderen hierdoor met circa 6 miljoen euro op jaarbasis.

SECTIE 32 – FOD ECONOMIE, KMO, MIDDENSTAND EN ENERGIE

1 Programma 32.42.4 – Sociaal stookoliefonds

In het raam van het economisch herstelplan was beslist een forfaitaire vermindering van 30 euro op de elektriciteitsfactuur van de residentiële klanten toe te kennen¹⁰².

Daartoe werden binnen programma 32.42.4 - Sociaal stookoliefonds - twee nieuwe basisallocaties¹⁰³ gecreëerd. Hierdoor stijgt het totale bedrag van deze sectie met 33 % ten opzichte van de initiële begroting. De subsidie vertegenwoordigt nagenoeg 25 % van deze sectie van de aangepaste ontwerpbegroting.

Hoewel de verantwoording van het ontwerp van aanpassing van de begroting 2009 onvoldoende details geeft over dat krediet, worden de modaliteiten voor de toekenning van die subsidie geëxpliciteerd in de parlementaire werkzaamheden in verband met de economische herstelwet¹⁰⁴.

Er dient te worden opgemerkt dat de hoofding van het programma die in de begrotingstabellen wordt vermeld, niet meer gepast is, aangezien er ook tegemoetkomingen in de kosten voor gas en elektriciteit als uitgaven op worden ingeschreven.

2 Programma 32.42.5 – Toelagen aan externe organismen

België is een bijdrage verschuldigd aan het Europees Centrum voor Kernonderzoek (ECKO)¹⁰⁵. Het Belgisch aandeel voor 2009 beloopt 30,4 miljoen Zwitserse frank¹⁰⁶. In de omzendbrief met betrekking tot de begrotingscontrole¹⁰⁷ werd aangegeven dat de wisselkoers 1 euro = 1,5587 Zwitserse frank moest worden gebruikt om de begrotingsimpact te berekenen. Aldus moet een bedrag van 19,5 miljoen euro in de begroting worden ingeschreven¹⁰⁸. In het ontwerp van aanpassing van de begroting 2009 is slechts een bedrag van 19 miljoen euro ingeschreven¹⁰⁹.

---

¹⁰² De artikelen 59 tot 68 van de economische herstelwet - Parl. St. Kamer, DOC 52-1788/015- die op 5 maart 2009 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en op 19 maart 2009 in de Senaat werd goedgekeurd.

¹⁰³ Basisallocatie 42.41.12.00.01 – Kosten van de leveranciers (3,6 miljoen euro) en 42.41.34.00.01 – Terugbetaling aan de energieleveranciers (131,4 miljoen euro).

¹⁰⁴ Parl. St. Senaat, DOC 4-1199/2 en Parl. St. Kamer, DOC 52-1788/012.

¹⁰⁵ Verdrag tot oprichting van een Europese organisatie voor kernfysisch onderzoek, goedgekeurd door de wet van 6 juli 1954.

¹⁰⁶ De totale bijdrage die moet worden verdeeld onder de Lidstaten die geen gastlanden zijn (de gastlanden zijn Frankrijk en Zwitserland) beloopt 1.077 miljoen Zwitserse frank voor 2009, d.i. 2 miljoen Zwitserse frank meer dan in 2008. Het aandeel van België daarin beloopt 2,7688 %, zijnde een stijging met 0,0147 % ten opzichte van 2008.

¹⁰⁷ Omzendbrief met kenmerk ABB5/430/2008/19 van 17 december 2008.

¹⁰⁸ In de initiële begroting 2009 was een bedrag van 18,4 miljoen euro ingeschreven, d.i. het geïndexeerd bedrag van 2008. Toen de initiële begroting werd opgemaakt, was het aandeel van België nog niet definitief bepaald.

¹⁰⁹ Op basisallocatie 42.50.35.00.07 – Bijdrage van België aan het Europees Centrum voor Kernonderzoek (ECKO) te Genève.

In dit begrotingsprogramma zou een toereikend bedrag moeten worden ingeschreven.

Het Rekenhof wijst er tot slot op dat op de basisallocatie die voor de betaling van deze bijdrage bestemd is, voor het jaar 2008 een overschrijding is van 0,2 miljoen euro.

3 Programma 32.49.2 – Bestrijding van de overmatige schuldenlast

Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldenlast

De saldi van dit fonds per 1 januari 2009, zowel voor de vastleggingen als voor de vereffeningen, werden bij de begrotingscontrole herzien en de debetpositie is gestegen van 3,3 miljoen euro naar 4,8 miljoen euro voor de vastleggingen en van 3,2 miljoen euro naar 4,7 miljoen euro voor de vereffeningen. Ook al werden de geraamde ontvangsten van dit fonds van 2,5 miljoen euro naar 2,8 miljoen euro opgetrokken, dan nog bedragen de geraamde saldi van het fonds op 31 december 2009 -5,2 miljoen euro voor de vastleggingen en -5,1 miljoen euro voor de vereffeningen. De wetsbepaling 2.32.3 in de initiële begroting 2009, die na de begrotingscontrole onveranderd is gebleven, laat evenwel slechts een debetpositie van 5 miljoen euro toe.

De vereffeningskredieten die ten belope van 3,1 miljoen euro¹¹⁰ zijn ingeschreven in de initiële begroting 2009, zijn daarenboven ontoereikend wanneer ze worden vergeleken met de behoeften die voor 2009 op 8,1 miljoen euro kunnen worden geschat. Dit bedrag omvat de voor 2009 geraamde uitgaven (6 miljoen euro), de achterstallen voor 2008 (2 miljoen euro) en 150.000 euro bestemd voor een preventiecampagne.

Het Rekenhof constateert dat voor dit fonds thans geen structurele oplossing is uitgewerkt¹¹¹.

---

¹¹⁰ Op basisallocatie 49.20.12.00.58 – Betaling van de erelonen, emolumenten en kosten van de schuldbemiddelaars via het Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldenlast (3 miljoen euro) en op basisallocatie 49.20.11.00.04 – Personeelskost van de administratieve cel van het Fonds ter Bestrijding van de overmatige schuldenlast (130.000 euro).

¹¹¹ Zie het 165^e Boek van het Rekenhof, p. 622-645.

SECTIE 44 – POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE, ARMOEDEBESTRIJDING EN SOCIALE ECONOMIE

1 Programma 44.55.1 – Bestaanszekerheid

Het Rekenhof wijst op de summieere verantwoording bij de gewijzigde toelagen aan de OCMW's¹¹². Het stelt daarbij vast dat voor het aantal begunstigen dat, samen met de gemiddelde kostprijs per begunstigde, de evolutie van de uitgaven bepaalt, geen gebruik wordt gemaakt van recente gegevens doch van een extrapolatie gebaseerd op de periode 2005-2007. Voorts wordt in de verantwoording bij basisallocatie 55.11.43.00.16 aangegeven dat voor de berekening van het krediet geen rekening werd gehouden met de gevolgen van de financiële crisis.

2 Organisatieafdeling 44.56 – Federaal Beheer van de Europese Sociale Fondsen

Het Rekenhof constateert dat ten opzichte van de initiële begroting verschillende uitgaven ingeschreven op bovenvermelde organisatieafdeling werden verminderd of geschrapt. Deze verminderingen houden gedeeltelijk verband met de onduidelijkheid die nog steeds heerst in verband met de inkomsten die dit jaar zullen worden gestort door de Europese Unie.

Gedurende de periode 2003-2008 evalueerde de Europese Commissie met betrekking tot het programma 2000-2006 diverse malen de beheers- en controlesystemen van de POD Maatschappelijke Integratie. Deze evaluaties brachten diverse tekortkomingen aan het licht. Deze negatieve evaluaties zetten de Europese Commissie er toe aan haar financiering van de projecten tijdelijk te stoppen. Als gevolg hiervan namen de debetsaldi van het Europees Sociaal Fonds – luik Werk met betrekking tot de programmaties vroeger dan 2007 (programma 56/3) en het Fonds Sociale Economie – luik Maatschappelijke Integratie met betrekking tot de programmatie 2000-2006 verder toe en diende ook het maximaal toegelaten debetsaldo verscheidene malen te worden verhoogd¹¹³.

In de loop van de maand november 2008 werd een groot gedeelte van de ingehouden stortingen met betrekking tot het Europees Sociaal Fonds – luik Werk door de Europese Commissie vrijgegeven. Hierdoor steeg het saldo van dit fonds eind 2008 tot +1,2 miljoen euro. De Europese bijdrage met betrekking tot het Fonds Sociale Economie – luik Maatschappelijke Integratie werd echter nog niet vrijgegeven¹¹⁴.

Het gesplitst krediet ingeschreven op de basisallocatie 56.13.01.00.01 – Toelage federale EPD – programma 2000-2006 voorziet in de financiering van de federale bijdrage in het luik Werk van het programma 2000-2006. In de initiële begroting voor het jaar 2009 werd

---

¹¹² Basisallocatie 55.11.43.00.16 - Toelage OCMW's recht op maatschappelijke integratie (+1 miljoen euro) en basisallocatie 55.12.43.00.23 - Toelagen OCMW's wet van 2 april 1965 (+2,5 miljoen euro).

¹¹³ Cf. ook de commentaar en de opmerkingen van het Rekenhof naar aanleiding van de initiële begroting 2008 (Parl. St. Kamer, DOC 52-0993/003, p. 89-90) en de initiële begroting 2009 (Parl. St. Kamer, DOC 52-1527/007, p. 180-181.).

¹¹⁴ In de loop van de maand maart 2009 vond een vervolgaudit plaats. Indien de Europese Commissie oordeelt dat er voldoende garanties bestaan inzake de juistheid van de financiële stromen, kunnen de ingehouden bijdragen (ten belope van 13,7 miljoen euro), desgevallend mits inhouding van een boete van 10 %, nog in de loop van het jaar worden vrijgegeven.

hiervoor een vereffeningskrediet ingeschreven van 1,7 miljoen euro. Ten gevolge van de schrapping van dit krediet worden de betalingen uitgesteld naar het volgende begrotingsjaar¹¹⁵.

Ook het vereffeningskrediet ingeschreven op basisallocatie 56.41.33.00.02 van het Fonds Sociale Economie – luik Maatschappelijke Integratie – programma 2000-2006, ten belope van 4 miljoen euro en de corresponderende ontvangsten werden geschrapt, dit in afwachting van de storting van de bijdragen door de Europese Unie.

---

¹¹⁵ Volgens de meest recente raming van de administratie zouden de betalingsverplichtingen in 2009 circa 700.000 euro bedragen.

SECTIE 46 – POD WETENSCHAPSBELEID

Programma 46.61.6 – Dotaties aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap

Programma 46.61.6 – Dotaties aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap, bevat de kredieten voor de financiering van het universitair onderwijs dat aan buitenlandse studenten wordt gegeven. De financieringswijze van deze staatstegemoetkoming wordt vastgelegd in artikel 62 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten. Krachtens dat artikel worden deze dotaties jaarlijks geïndexeerd op basis van een initieel bedrag.

De kredieten ingeschreven in het ontwerp van aangepaste begroting stemmen overeen met de voor 2009 verschuldigde bedragen. Ze belopen 33,6 miljoen euro voor de Vlaamse Gemeenschap en 68,2 miljoen euro voor de Franse Gemeenschap.

Deze kredieten zouden echter rekening moeten houden met het verschil tussen de in de loop van de voorgaande jaren verschuldigde bedragen en de uitgevoerde betalingen¹¹⁶. Dat verschil beloopt 505.000 euro in het voordeel van de Vlaamse Gemeenschap en 1,1 miljoen euro in het voordeel van de Franse Gemeenschap.

Deze kredieten zijn bijgevolg 505.000 euro (dotatie aan de Vlaamse Gemeenschap) en 1,1 miljoen euro (dotatie aan de Franse Gemeenschap) te laag geschat.

---

¹¹⁶ Dit verschil kan worden verklaard door het verschil tussen de in aanmerking genomen ramingen van het schommelingspercentage van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen en het effectieve percentage van dat indexcijfer.

SECTIE 51 – RIJKSSCHULD

Rente van de schuld op korte termijn

De begrotingskredieten waarin het onderhavige ontwerp van aanpassing voorziet voor de betaling van de rente van de schuld op korte termijn in euro en in vreemde munt belopen 1.533 miljoen euro, d.i. een vermindering met 34 % (790 miljoen euro) ten opzichte van de initiële begroting¹¹⁷.

Die vermindering kan worden verklaard door de uitzonderlijk lage rentevoeten op korte termijn¹¹⁸.

Tijdens de opmaak van de aangepaste begroting, heeft het de administratie nieuwe rentelasten in rekening gebracht die op het moment van de opmaak van de initiële begroting nog niet waren gekend:

- de rente die moet worden betaald voor de leningen uitgegeven op korte termijn in deviezen voor het financieren van het « Special Purpose Vehicle » Royal Park Investments, bestemd om sommige financiële activa van Fortis Bank¹¹⁹ over te nemen, die op 120 miljoen euro wordt geraamd.
- sommige maatregelen die in het raam van het economisch herstelplan¹²⁰ zijn genomen, zullen overigens eveneens worden gefinancierd via leningen op korte termijn waarvan de rente voor 2009 op 110 miljoen euro wordt geraamd.

---

¹¹⁷ Basisallocaties 45.10.21.00.08 – Rente van de schuld op korte termijn in euro en in vreemde munt.

¹¹⁸ De hypothesen inzake de rentelast zijn gebaseerd op de « forward » percentages op 30 januari 2009, d.i. gemiddeld 1,49 % voor de leningen op 3 maanden, 1,67 % voor 6 maanden en 2,09 % voor 12 maanden.

¹¹⁹ De thesaurie heeft 5.001 miljoen euro in vreemde munt (Amerikaanse dollar, pond Sterling en Australische dollar) geleend om het SPV te financieren.

¹²⁰ Inzonderheid het uitstel van betaling van de bedrijfsvoorheffing (artikel 20 van de economische herstelwet die op 5 maart 2009 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en op 19 maart 2009 in de Senaat werd goedgekeurd, Parl. St. Kamer, DOC 52-1788/015) en de verruiming van het principe van de maandelijkse terugbetaling van de btw ten voordele van sommige bedrijven (koninklijk besluit van 10 februari 2009 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde).

HOOFDSTUK III – TERUGBETALINGS- EN TOEWIJZINGSFONDSEN

1 Toewijzingen aan de gemeenschappen, aan de gewesten en aan de Vlaamse en de Franse Gemeenschapscommissie

In de begrotingstabellen van het ontwerp tot aanpassing van de begroting 2009 is het saldo van artikel 66.23 – *Administratie der directe belastingen – Aan de gewesten toegewezen gedeelte van de personenbelasting* op 1 januari 2009 gelijk aan nul, terwijl dat saldo op deze datum in werkelijkheid 72 miljoen euro bedroeg. Dat bedrag omvat de sommen die de Staat in 2003 heeft ingehouden voor de over te dragen administratieve diensten. In uitvoering van artikel 75, § 1ter, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten¹²¹, was dat bedrag afgetrokken van de belastinggedeelten die waren toegekend aan de gefedereerde entiteiten. Het saldo zou moeten worden teruggestort aan de rijksmiddelenbegroting. Het Rekenhof heeft die opmerking al geformuleerd in zijn 165^e Boek¹²².

2 Toewijzingen aan de sociale zekerheid

Artikel 66.33 – *Aan de sociale zekerheid toegewezen opbrengst van de accijnzen op tabaksproducten* voorziet 797,3 miljoen euro aan jaarinkomsten. Dat bedrag omvat 11,2 miljoen euro aan te betalen achterstallen uit 2008 en een supplement van 3,9 miljoen euro in vergelijking met het minimumbedrag waarin artikel 67 ter van de programmawet van 2 januari 2001 voorziet voor de financiering van de geneeskundige verzorging bij het RIZIV.

Artikel 66.34 - *Toewijzingsfonds betreffende de bijdrage van de bedrijfsvoorheffing aan de sociale zekerheid* is gecreëerd in uitvoering van artikel 66, § 13, van de programmawet van 2 januari 2001 die werd gewijzigd door de programmawet van 22 december 2008¹²³. Aangezien er onvoldoende btw-ontvangsten waren om alle inhoudingen ten laste van die belasting te dekken, is een bedrag van 1.041,6 miljoen euro ingehouden op de opbrengst van de bedrijfsvoorheffing en toegekend aan de RSZ – Globaal Beheer en aan de RSVZ – Globaal Beheer.

Artikel 66.37 - *Toewijzingsfonds betreffende de bijdrage van de btw aan de sociale zekerheid en aan het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie* heet voortaan *Toewijzing van de btw aan de alternatieve financiering van de sociale zekerheid*. Dit aangezien er een toewijzingsfonds ad hoc¹²⁴ is gecreëerd in uitvoering van de artikelen 190 en 191 van de programmawet van 24 december 2002 om btw-ontvangsten toe te wijzen aan het Pensioenfonds van de geïntegreerde politie en aan de RSZ-PPO voor de toelagen die de politiezones toegekend krijgen ter compensatie van de kosten die voortvloeien uit de toepassing van diverse socialezekerheidsregels op de overgehevelde rijkswachters en militairen. In de begrotingstabellen is het saldo van artikel 66.37 op 1 januari 2009 gelijk aan nul, terwijl er eigenlijk op deze datum sprake was van een tekort van 271,6 miljoen euro. Het bedrag dat op dat fonds is ingeschreven voor 2009, met name 11.092,5 miljoen euro, ligt overigens hoger dan het bedrag dat wordt ingehouden op de

¹²¹ Het wettelijke voorziene in de ministerraad overlegd koninklijk besluit is niet genomen.

¹²² Blz. 124 en 125.

¹²³ Artikel 116.

¹²⁴ Zie hieronder – artikel 66.44

btw, namelijk 781,2 miljoen euro, zoals vermeld in de verantwoording¹²⁵. Dat laatste bedrag stemt overeen met het zuivere btw-saldo van 2008, dat in 2009 gestort moet worden aan de sociale zekerheid¹²⁶.

Artikel 66.44 – Toewijzingsfonds betreffende de bijdrage van de btw aan de sociale zekerheid en aan het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie. Die benaming maakt geen melding van de toewijzing ten voordele van de RSZ-PPO bij wijze van toelagen die de politiezones toegekend krijgen ter compensatie van de kosten die voortvloeien uit de toepassing van diverse socialezekerheidsregels op de overgehevelde rijkswachters en militairen. Het bedrag van de ontvangsten is vastgesteld op 198,9 miljoen euro terwijl het 204,4 miljoen euro zou moeten bedragen (99,4 miljoen euro voor de RSZ-PPO +103,3 miljoen euro voor het Pensioenfonds van de geïntegreerde politie +1,7 miljoen euro die in 2008 niet werd ingehouden = 204,4 miljoen euro). Er is dus sprake van een onderschatting van 5,5 miljoen euro.

In de begrotingstabellen is het saldo van diverse toewijzingsfondsen op 1 januari 2009 gelijk aan nul, terwijl die fondsen eigenlijk een positief saldo op deze datum hebben. Begin 2009 zijn echter stortingen uitgevoerd ten voordele van de begunstigden, waardoor het saldo van die fondsen op nul kwam te staan.

Het gaat om volgende fondsen:

- 66.36 – *Aan de sociale zekerheid toegewezen opbrengst van de belasting verkregen uit de toekenning van een aandelenoptie* - effectief saldo op 1 januari 2009: 1,2 miljoen euro;
- 66.38 – *Aan de sociale zekerheid toegewezen opbrengst van de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid* - effectief saldo op 1 januari 2009: 18,4 miljoen euro;
- 66.44 – *Toewijzing van de bijdrage van de btw aan de sociale zekerheid en aan het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie* - effectief saldo op 1 januari 2009: 95,7 miljoen euro;
- 66.91 – *Toewijzing aan de sociale zekerheid inzake de werknemersparticipatie* - effectief saldo op 1 januari 2009: 41.243 euro;
- 66.92 – *Toewijzing van de roerende voorheffing aan de sociale zekerheid* - effectief saldo op 1 januari 2009: 28,4 miljoen euro.

Artikel 66.94 *Toewijzingsfonds betreffende de bijdrage van de diamantsector*, zou geschrapt moeten worden aangezien geen enkele wettelijke bepaling in dat fonds voorziet.

---

¹²⁵ Het totale bedrag voor 2009 dat in de verantwoording is opgenomen, bedraagt 11.352.895.000 euro. Daar moet echter 1.041.587.000 euro van worden afgetrokken die zijn ingehouden op de bedrijfsvoorheffing en die zijn ingeschreven op artikel 66.34. De alternatieve financiering die is aangerekend op de btw bedraagt dus 10.311.308.000 euro voor 2009.

¹²⁶ Zie voorgaande opmerking, deel II – ontwerp van aanpassing van de rijksmiddelenbegroting.

DEEL IV – SOCIALE ZEKERHEID

1 Evolutie van het resultaat van de stelsels van globaal beheer

Als gevolg van de economische context zullen de begrotingen van de stelsels van het globaal beheer voor 2009 een deficit vertonen. Voor de RSZ - Globaal Beheer wordt een tekort verwacht van 2 miljard euro (tegenover een positief resultaat van 250 miljoen euro in de initiële begroting). Bij het RSVZ zal het tekort 22,9 miljoen euro bedragen (tegenover een overschot van 91,8 miljoen euro in de initiële begroting). Door de onzekerheid over de evolutie van de economische toestand is het mogelijk dat die saldi, naar aanleiding van de herraaming ervan bij de voorbereiding van de begroting 2010, nog zullen wijzigen.

De evolutie op economisch vlak beïnvloedt zowel de ontvangsten als de uitgaven:

- enerzijds dalen de ontvangsten sterk door de ongunstige economische conjunctuur;
- anderzijds heeft de economische crisis ook een impact op de uitgaven voor prestaties, vooral dan op de werkloosheidsuitkeringen.

Deze elementen worden in de volgende punten nader toegelicht.

De ramingen zijn gebaseerd op de economische parameters die het Planbureau in januari 2009 publiceerde en houden rekening met de weerslag van de maatregelen uit het federale relanceplan dat de regering op 11 december 2008 goedkeurde.

2 Ontvangsten

2.1 Socialezekerheidsbijdragen

2.1.1 RSZ - Globaal Beheer

Ten opzichte van de initiële ramingen liggen de bijdragen ongeveer 1 miljard euro lager. Door de grote onzekerheid over de evolutie van de economische conjunctuur is het mogelijk dat de huidige ramingen nog zijn overschat. Bij gebrek aan betrouwbare schattingen over de economische activiteit, bijvoorbeeld over het aantal ontslagen en het tijdstip ervan, kon de RSZ zijn ramingen immers niet corrigeren voor de impact van de economische crisis¹²⁷.

2.1.2 RSVZ

Bij het RSVZ dalen de bijdragen met 53,3 miljoen euro ten opzichte van de initiële ramingen. Omdat de voor het jaar 2009 verschuldigde bijdragen worden vastgesteld op basis van het netto-inkomen van de zelfstandige voor 2006, moet het RSVZ voor zijn ramingen uitgaan van de (geherwaardeerde) gegevens over de beroepsinkomsten 2006. In de ramingen van het RSVZ is de impact van recente ontwikkelingen op de ontvangsten

---

¹²⁷ De ramingen van de RSZ zijn gebaseerd op een trendanalyse van de bijdragen en de voorschotten. Dit systeem is erg geschikt voor een normale evolutie, maar zal bij sterke schommelingen minder betrouwbare resultaten opleveren. Om de ramingen te kunnen corrigeren, is echter voldoende informatie nodig over de impact van de verschillende factoren op de bijdragen.

uit bijdragen nog niet verwerkt, omdat hierover nog onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Daardoor zijn de geraamde ontvangsten mogelijk nog overschat.

2.1.3 Maatregelen uit het federale relanceplan

In het kader van het federale relanceplan kunnen faciliteiten worden toegestaan voor de betaling van de socialezekerheidsbijdragen en van fiscale bijdragen. In de algemene toelichting (p. 59-60) wordt de weerslag hiervan geraamd op 433,5 miljoen euro voor het geheel van de fiscale en sociale bijdragen. Volgens informatie van de administratie werd het effect van deze maatregelen op de RSZ - Globaal Beheer en het RSVZ geraamd op telkens 5 miljoen euro. Het Rekenhof kon evenwel geen precieze gegevens aangaande de berekeningswijze van deze bedragen bekomen.

2.2 Overdrachten van fiscale ontvangsten (alternatieve financiering)

De ontvangsten uit alternatieve financiering dalen met 697,8 miljoen euro voor de RSZ - Globaal Beheer en 49,8 miljoen euro voor het RSVZ. Die daling is nagenoeg volledig het gevolg van de afname van de btw-ontvangsten, waarin de sociale zekerheid een aandeel heeft van 23,514 %.

3 Uitgaven

3.1 Evolutie van de werkloosheidsuitgaven

Ondanks de vertraging van de inflatie, stijgen de uitgaven voor sociale prestaties met 473,5 miljoen euro. De stijging van de uitgaven in de werkloosheid - waar de economische crisis een onmiddellijk effect heeft op de begrotingsuitgaven - compenseert immers ruimschoots de daling van de uitgaven in de meeste andere takken.

Volgens de meest recente gegevens van de RVA valt vooral een sterke stijging waar te nemen in de uitgaven voor tijdelijke werkloosheid en de uitgaven voor tijdskrediet en loopbaanonderbreking. Door het gebruik van die stelsels kunnen werkgevers hun werknemers langer in dienst houden. Die trend wordt ook weerspiegeld in de recente gegevens van de RVA: de stijging in de stelsels "tijdelijke werkloosheid" en "loopbaanonderbreking of tijdskrediet" is sterker dan geraamd, terwijl de uitgaven voor de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen trager stijgen dan verwacht. De budgettaire impact van die recent waargenomen evolutie blijft evenwel beperkt, omdat de meeruitgaven voor tijdelijke werkloosheid¹²⁸ en tijdskrediet worden gecompenseerd door minderuitgaven voor volledige werkloosheid.

---

¹²⁸ Met inbegrip van de maatregelen in het kader van het relanceplan, zie hierna.

3.2 Maatregelen uit het federale relanceplan

Een gedeelte van de maatregelen uit het federale relanceplan was reeds verwerkt in de initiële begroting. Dat geldt onder meer voor de maatregelen voor de welvaartsvastheid van de uitkeringen (systeem waarbij de sociale partners elke twee jaar beslissen over de verdeling van een door de regering ter beschikking gestelde enveloppe voor de koppeling van de uitkeringen aan de welvaart¹²⁹) en de specifieke maatregelen voor pensioenen (optrekken van de oudste en laagste pensioenen voor werknemers en zelfstandigen). Daarnaast heeft de regering nog maatregelen genomen in de werkloosheidsverzekering, met name het optrekken van de uitkeringen bij tijdelijke werkloosheid en maatregelen voor bedrijven in herstructurering.

Daarbij dient te worden gewezen op de verschillen in cijfers tussen de tabellen in het eerste deel van de algemene toelichting (p. 59-60) en het vierde deel (stelsels van sociale zekerheid), waar de bedragen zijn aangepast aan de recente evolutie in de verschillende takken¹³⁰.

---

¹²⁹ Zie artikelen 5, 6, 72 en 73 van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact.

¹³⁰ Cf. Deel I – Algemene toelichting – punt 4.